

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 308/2013-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 29. mája 2013 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., K., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., M., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/2003 a postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T 53/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. marca 2013 doručená sťažnosť M. H., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v

primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresnej prokuratúry Michalovce (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/2003 a postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T 53/2009.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že vyšetrovatelka Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach, Úradu justičnej a kriminálnej polície uznesením ČVS: KUJP-57/OVVK-2003 z 19. marca 2004 vzniesla podľa § 163 ods. 1 zákona č. 141/1961 Zb. o trestnom konaní súdnom (trestný poriadok) v znení neskorších predpisov sťažovateľovi obvinenie pre trestný čin nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 a 2 písm. a) zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „skorší Trestný zákon“).

Dňa 24. marca 2009 okresná prokuratúra podala okresnému súdu podľa § 234 ods. 1 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) obžalobu na sťažovateľa (a ďalších obvinených) pre spolupáchateľstvo k trestnému činu nedovoleného prekročenia štátnej hranice podľa § 9 ods. 2 k § 171a ods. 1 skoršieho Trestného zákona. Okresný súd vedie trestnú vec sťažovateľa pod sp. zn. 15 T 53/2009 a do podania sťažnosti ústavnému súdu nebola právoplatne skončená.

Podľa názoru sťažovateľa tak okresná prokuratúra, ako aj okresný súd svojím postupom v označenej trestnej veci porušili základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 dohovoru, čo odôvodnil takto:

„Keďže vyšetrovateľ s prokurátorom boli niekoľko rokov nečinní, tak sťažovateľ podal sťažnosť na prieťahy v konaní a to listom zo dňa 24. 01. 2011 na Generálnu prokuratúru SR...“

Zo sťažnosti je zrejmé, že vyšetrovateľ obvinil sťažovateľa uznesením ešte dňa 19. 03. 2004 a prokurátor doručil obžalobu na Okresný súd Michalovce až dňa

24. 03. 2009. *Vyvstáva otázka, že čo robil prokurátor v prípravnom konaní 5 rokov? Ďalej aké opatrenia prijal prokurátor voči vyšetrovateľovi na odstránenie prietahov v konaní?*

Krajská prokuratúra v Košiciach listom zo dňa 11. 04. 2011 doručila právnenému zástupcovi sťažovateľa odpoveď na sťažnosť na prietahy v konaní. Sťažnosť vyhodnotila za neopodstatnenú....

Som toho názoru, že zo strany Krajskej prokuratúry v Košiciach ide o alibizmus a sťažovateľovi mali dať za pravdu, že došlo k prietahom v konaní zo strany prokurátora... Povinnosťou Krajskej prokuratúry v Košiciach bolo sťažovateľovi dať na vedomie, že aké opatrenia prokurátor prijal voči vyšetrovateľovi, aby odstránil prietahy v konaní. Zdá sa, že žiadne, lebo inak by to krajská prokuratúra uviedla do svojho listu ako odpoveď na vybavenie sťažnosti...

Okresný súd Michalovce Trestným rozkazom zo dňa 30. 04. 2010 uznal sťažovateľa za vinného za trestný čin nedovolené prekročenie štátnej hranice podľa § 171a ods. 1 Tr. zákona, spolu s ďalšími siedmimi osobami. Proti tomuto Trestnému rozkazu sťažovateľ... podal odpor...

Keďže Okresný súd Michalovce od podania odporu nebol činný 2 a pol roka, tak sťažovateľ... doručil dňa 04. 01. 2013 na Okresný súd Michalovce urgenciu vytýčenia hlavného pojednávania...

Po tejto urgencii Okresný súd v Michalovciach vytýčil hlavné pojednávanie na deň 25. 02. 2013...

... zákonná sudkyňa hlavné pojednávanie odročila na deň 8. marca 2013...

Hlavné pojednávanie vytýčené na deň 8. marca 2013... sa na Okresnom súde v Michalovciach nakoniec nekonalo...

Neobstojí prípadné tvrdenie porušovateľa práva v 2. rade, že sťažovateľ nepodal do rúk predsedu okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Tento argument je už prekonaný a ústavný súd pod tlakom rozhodnutí ESLP v Štrasburgu už vo viacerých prípadoch rozhodol, že nepodanie takejto sťažnosti na prietahy v konaní, nie je dôvod na odmietnutie ústavnej sťažnosti...

Dnes je už marec 2013 a súd doteraz vo veci nerozhodol ani na prvom stupni... Čiže sťažovateľ žije v právnom stave neistoty už 9 rokov...“

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že

„1. Základné právo M. H... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresnej prokuratúry Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/03, porušené bolo.

2. Základné právo M. H... na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T/53/2009, porušené bolo.

3. Okresnému súdu Michalovce prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T/53/2009 konal bez zbytočných prietáhov.

4. M. H... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 8.000,- €..., ktoré mu je Okresná prokuratúra v Michalovciach povinná vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. M. H... priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5.000,- €..., ktoré mu je Okresný súd Michalovce povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Okresná prokuratúra Michalovce a Okresný súd Michalovce sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť M. H... trovy právneho zastúpenia v sume 320,44 €, na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...“

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal...

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03).

Ústavný súd v prvom rade podotýka, že podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom sťažovateľa, ktorý je v danom prípade zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom. Viazanosť ústavného súdu návrhom sa vzťahuje zvlášť na návrh výroku rozhodnutia, ktorého sa sťažovateľ domáha. Ústavný súd teda môže rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, preto v danej veci ústavný súd rozhodoval o porušení tých práv (prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a prejednanie záležitosti v primeranej lehote) iba v súvislosti s tými postupmi (postup okresnej prokuratúry a postup okresného súdu), ktorých vyslovenia porušenia sa sťažovateľ domáha v návrhu na rozhodnutie, t. j. v petite sťažnosti. Tvrdenia o porušení iných práv v súvislosti s inými rozhodnutiami alebo postupmi, ktoré sťažovateľ uvádza v texte sťažnosti mimo petitu, je podľa názoru ústavného súdu potrebné považovať iba za súčasť jeho argumentácie (napr. III. ÚS 149/04, III. ÚS 235/05, II. ÚS 65/07).

Predmetom sťažnosti podanej ústavnému súdu je teda namietané porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/2003 a postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T 53/2009.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. K namietanému porušeniu práv postupom okresnej prokuratúry

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote okrem iného aj postupom okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/2003. Ide teda o namietaný zásah do práv sťažovateľa, ku ktorému malo dôjsť spôsobením prietáhov okresnou prokuratúrou v štádiu prípravného konania.

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z toho, že sťažnosť podaná ústavnému súdu zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Judikatúra ústavného súdu konštantne vychádza z názoru, že účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručenému v čl. 48 ods. 2 ústavy (podobne právu zaručenému v čl. 6 ods. 1 dohovoru) poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva mohlo dochádzať alebo porušenie v tomto čase ešte mohlo trvať.

V súvislosti s otázkou posudzovania zbytočných prietáhov vo veciach trestného obvinenia ústavný súd judikoval, že účelom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy v prípravnom trestnom konaní je

odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba stíhaná na základe uznesenia o vznesení obvinenia. Právna neistota sa týka toho, či orgán činný v prípravnom konaní navrhne podanie obžaloby (napr. vyšetrovateľ Policajného zboru po skončení vyšetrovania), resp. či obžalobu podá (príslušný prokurátor), alebo v závislosti od výsledkov dokazovania v prípravnom konaní navrhne iný spôsob konečného rozhodnutia, resp. inak meritórne rozhodne (obdobne napr. III. ÚS 123/07, IV. ÚS 210/04, II. ÚS 325/06).

V prípade sťažovateľa bola na jeho osobu podaná obžaloba. Podaním obžaloby okresnému súdu 24. marca 2009 sa prípravné konanie skončilo. Iba v rámci neho okresná prokuratúra mohla vykonávať zákonom predpokladané a dovolené úkony na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľa. Okresná prokuratúra preto po 24. marci 2009 už nebola oprávnená vo veci konať, a teda ani nemohla žiadnym ústavne relevantným spôsobom porušovať označené práva sťažovateľa, ktorý ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu musel mať vedomosť o tom, že okresná prokuratúra už vo veci nekoná. V čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu v trestnej veci sťažovateľa prebiehalo súdne konanie vedené okresným súdom, proti ktorému taktiež sťažnosť smeruje.

Možnosť domáhať sa ochrany základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru) podaním sťažnosti ústavnému súdu vo vzťahu k postupu okresnej prokuratúry v konaní vedenom pod sp. zn. Pv 1364/2003 teda bola pre sťažovateľa časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jeho veci prípravné konanie, avšak aj to až po účinnom využití právnych prostriedkov, na uplatnenie ktorých mal v okolnostiach danej veci právo (a ktoré, ako vyplýva zo sťažnosti, aj využil – podanie sťažnosti Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky na prieskumy v prípravnom konaní).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je v tejto časti potrebné odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Navyše, podľa ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde jednou z podmienok prijatia sťažnosti fyzickej osoby na konanie pred ústavným súdom je podanie sťažnosti v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť (pozri napr. I. ÚS 120/02, I. ÚS 124/04). Zákon o ústavnom súde neumožňuje zmeškanie tejto kogentnej lehoty odpustiť (napr. IV. ÚS 14/03). Ústavný súd už rozhodol, že v kontexte ustanovenia § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy je v zásade „iným zásahom“ pre počítanie lehoty na včasnosť podania sťažnosti (I. ÚS 161/02, I. ÚS 6/03).

Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená až 21. marca 2013, teda po uplynutí dvojmesačnej lehoty (od skončenia prípravného konania) na jej podanie, preto bolo možné sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj ako oneskorene podanú.

2. K namietanému porušeniu práv postupom okresného súdu

Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 T 53/2009, z obsahu sťažnosti a jej príloh ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je v tejto časti neprípustná.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Podľa odseku 2 citovanej právnej normy ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Za osobitný predpis ako ho má na mysli ustanovenie § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde možno v danom prípade považovať Trestný poriadok, ktorý v ustanovení § 55 ods. 3 dáva sťažovateľovi účinný prostriedok na ochranu ním označeného základného práva. Podľa tohto zákonného ustanovenia, ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave pojednania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán môže podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu; ak sa nepostupuje podľa odseku 4, súd musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu. Podľa § 55 ods. 4 Trestného poriadku ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní po jej obdržaní a informuje o tom sťažovateľa, hľadá sa na takúto sťažnosť pre nečinnosť ako na vzatú späť, ak tento sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej sťažnosti pre nečinnosť trvá. O tom ho treba poučiť.

Sťažovateľ, zastúpený v trestnom konaní kvalifikovaným obhajcom, však tento účinný prostriedok ochrany základného práva nevyužil a za taký nemožno považovať ani jeho podanie adresované okresnému súdu označené ako „*Urgencia vytýčenia hlavného pojednávania*“, a to práve vzhľadom na adresáta tohto podania.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na priet'ahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil právne prostriedky, ktoré má k dispozícii, alebo ak sa preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Podobne mal sťažovateľ ďalší právny prostriedok nápravy porušenia jeho základného práva v podobe sťažnosti na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), ktorý ústavný súd považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľa v okolnostiach daného prípadu preto podľa ústavného súdu nemožno považovať za splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní či už pred nadriadeným súdom (§ 55 ods. 3 Trestného poriadku) alebo pred orgánom štátnej správy súdov (§ 62 a nasl. zákona o súdoch). V nadväznosti na to ústavný súd dodáva, že povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd neakceptoval tvrdenie sťažovateľa, že nepodanie sťažnosti na prietáhy v konaní (predsedovi okresného súdu) nemôže byť dôvodom na odmietnutie sťažnosti podanej ústavnému súdu a že argument o potrebe podania takejto sťažnosti ako podmienky konania o sťažnosti pred ústavným súdom je už prekonaný. Ústavný súd ku každej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorá namieta porušenie svojho základného práva alebo slobody, pristupuje individuálne podľa konkrétnych okolností prípadu. Ak aj v niektorých sťažnostiach ústavný súd netrval na podaní sťažnosti na prietáhy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch alebo aj napr. podľa § 55 ods. 3 Trestného poriadku, a to z osobitých dôvodov, nemožno túto skutočnosť generalizovať a vzťahovať aj na prípady, ktoré nespĺňajú podmienky takéhoto postupu.

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti postupu okresného súdu nie je prípustná, a preto ju odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na skutočnosť, že sťažnosť bola ako celok odmietnutá, neprichádzalo do úvahy rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľa, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 29. mája 2013